

Orientacions i pràctiques de referència per a la realització d'actuacions sostenibles dels Plans educatius d'entorn

Setembre 2012

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

ÍNDEX

ÍNDEX.....	2
PRESENTACIÓ.....	3
Presentació del document.....	3
INTRODUCCIÓ.....	3
Definició del plans educatius d'entorn.....	3
Marc legal.....	4
Estructura organitzativa dels plans educatius d'entorn.....	4
ORIENTACIONS I PRÀCTIQUES DE REFERÈNCIA.....	6
Objectiu 1: Contribuir a incrementar l'èxit acadèmic.....	6
Línia d'intervenció 1. Incentivació i suport: promoció de l'èxit escolar de tot l'alumnat.....	6
Línia d'intervenció 2. Impuls en l'àmbit comunitari d'accions d'orientació i seguiment académico-professional	10
Objectiu 2: Contribuir a millorar les condicions d'escolarització.....	12
Línia d'intervenció 3. Afavoriment d'actuacions comunitàries per prevenir l'absentisme	12
Línia d'intervenció 4. Projecció de la xarxa educativa en l'entorn social.....	13
Objectiu 3: Potenciar la participació en activitats i espais de convivència de l'entorn escolar.....	14
Línia d'actuació 5. Acollida de l'alumnat i de les famílies que s'incorporen a la localitat.....	14
Línia d'actuació 6. Afavoriment de la participació de l'alumnat i de les seves famílies en activitats de fora escola.....	16
Línia d'intervenció 7. Incentivació i suport a l'activitat esportiva.....	17
Línia d'intervenció 8. Creació d'espais de trobada i convivència.....	18
Objectiu 4: Millorar la presència i l'ús social de la llengua catalana com a llengua compartida i de cohesió, en un marc de respecte i valoració de la diversitat lingüística	21
Línies d'intervenció 9. Promoció de l'ús social de la llengua catalana com a llengua compartida i de cohesió.....	21

Línia d'intervenció 10. Promoció de l'accés a les llengües d'origen.....	23
Objectiu 5: Potenciar l'educació en valors i el compromís cívic.....	25
Línia d'intervenció 11. Promoció de línies d'actuació per a l'educació en valors i el compromís cívic.....	25
Línia d'intervenció 12 - Promoció de l'associacionisme.....	27
Objectiu 6: Potenciar l'educació en el lleure	29
Línia d'intervenció 13. Promoció de l'educació en el lleure	29
Objectiu 7: Potenciar el treball i l'aprenentatge en xarxa de tots els agents educatius que operen en el territori.....	31
Línia d'intervenció 14. Promoció de les xarxes.....	31
Línia d'intervenció 15- Contribució a l'enfortiment dels vincles centre educatiu - família - entorn.....	32

PRESENTACIÓ

Presentació del document

Aquest document vol oferir orientacions per desenvolupar els plans educatius d'entorn des d'una visió de sostenibilitat, entesa en termes de perdurabilitat en el temps i d'optimització dels recursos disponibles, principalment dels recursos humans. Aquestes orientacions s'han organitzat al voltant dels objectius generals dels plans educatius d'entorn:

1. Contribuir a incrementar l'èxit acadèmic.
2. Contribuir a millorar les condicions d'escolarització.
3. Potenciar la participació en activitats i espais de convivència en un marc d'educació inclusiva.
4. Millorar la presència i l'ús social de la llengua catalana com a llengua compartida i de cohesió, en un marc de respecte i valoració de la diversitat lingüística.
5. Potenciar l'educació en valors i el compromís cívic.
6. Potenciar l'educació en el lleure.
7. Potenciar el treball i l'aprenentatge en xarxa de tots els agents educatius que operen en el territori.

INTRODUCCIÓ

Definició del plans educatius d'entorn

Els plans educatius d'entorn són una iniciativa oberta i innovadora de cooperació educativa entre el Departament d'Ensenyament i les entitats municipalistes, amb el suport i la col·laboració d'altres departaments de la Generalitat, que tenen com a objectiu contribuir a l'assoliment de l'èxit educatiu de tot l'alumnat i a la cohesió social mitjançant l'equitat, l'educació intercultural, el foment de la convivència i l'ús de la llengua catalana.

L'element estratègic clau és aconseguir continuïtat i coherència entre les accions dels diferents agents educatius, tant de l'educació formal, com la no formal i la informal.

Els plans educatius d'entorn comparteixen la visió de les diferents polítiques internacionals que entenen que l'èxit educatiu també té a veure amb la continuïtat i coherència de les diferents accions educatives que recauen damunt de l'alumnat.

Els PEE també conflueixen amb aquelles idees que consideren que l'èxit del sistema educatiu no només consisteix a aconseguir professionals eficaços, sinó també ciutadans amb compromís cívic, capaços d'implicar-se en el seu entorn i en la millora social. Des d'aquesta perspectiva calen centres oberts a l'entorn i una plataforma organitzativa que doni sostenibilitat al procés.

Marc legal

- La *Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació (LEC) en el Títol III. De la comunitat educativa, a l'article 19*, defineix la comunitat educativa com integrada per totes les persones i les institucions que intervenen en el procés educatiu.
- La *Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació (LEC) en el Títol III. De la comunitat educativa, a l'article 40*, insta als centres i als ajuntaments a elaborar conjuntament plans o programes socioeducatius, i a les diferents administracions educatives a impulsar acords de col·laboració per potenciar conjuntament accions educatives en l'entorn.
- El *Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, a l'article 4.2.* assenyalava que el projecte educatiu de centre ha de contribuir a impulsar la col·laboració entre els diversos sectors de la comunitat educativa i la relació entre el centre i l'entorn social. Així mateix insta als centres a que el projecte educatiu tingui en compte, si n'hi ha, els projectes educatius territorials.
- El *Decret 297/2011, de 22 de març, de reestructuració del Departament d'Ensenyament, en la secció quarta, Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa, article 137, h)* estableix: gestionar i coordinar l'acció territorial dels plans educatius d'entorn.
- La comissió de seguiment del *Pacte Nacional per a la Immigració* aprova per unanimitat, el 21 de març de 2012, un document que renova i actualitza el consens del *Pacte Nacional per a la Immigració del 2008*. Entre les propostes d'actuació menciona la necessitat de promoure aquelles pràctiques educatives que afavoreixin l'èxit escolar, la integració i la cohesió social, com són, les comunitats d'aprenentatge i els plans educatius d'entorn.

Estructura organitzativa dels plans educatius d'entorn

Un Pla educatiu d'entorn és un model obert que parteix de les realitats locals, per tant, cada localitat o zona l'ha d'adequar a les seves necessitats i a la seva pròpia estructura organitzativa, sense desvirtuar-ne el caràcter participatiu i el lideratge, que comparteixen l'Ajuntament i el Departament d'Ensenyament.

Com a criteri general és important tenir present el fet de no duplicar estructures en el territori per la qual cosa s'ha d'aprofitar i potenciar els consells escolars municipals com a òrgans de dinamització educativa.

La diversitat de models d'estructura no ha de dificultar, però, el desenvolupament de tres aspectes fonamentals:

La representativitat – per propiciar la participació i que tothom se senti que en forma part.

L'operativitat – per fer efectiu i eficaç el desenvolupament del Pla.

La reflexió i l'aprenentatge comunitari – per compartir significats, propiciar el diàleg, la detecció de necessitats i una proposta d'actuacions comunitària.

Comissions participatives o grups de treball. Grups formats per diferents agents educatius que interactuen i reflexionen sobre un tema específic per diagnosticar

necessitats, elaborar propostes d'actuacions i valorar-ne els resultats. No són grups de gestió. La reflexió, igual que l'aprenentatge, exigeix temps i actitud de diàleg.

Per articular l'acció d'aquests grups amb la resta de l'acció del Pla, la figura del coordinador/a és imprescindible. El coordinador/a serà el responsable de vehicular les propostes a les comissions de gestió i de decisió oportunes.

Els plans educatius d'entorn establiran les comissions participatives o grups de treball dels àmbits que considerin necessaris, i aprofitar, si escau, les plataformes ja existents al territori.

Comissió operativa. És l'espai on es fa possible que el Pla funcioni i es dinamitzi. No és un òrgan decisor, és un òrgan de gestió.

Li correspon coordinar i dinamitzar el treball de les comissions participatives, assegurar la coherència de les actuacions amb els objectius establerts i fer possible que les decisions institucionals es concretin i es realitzin.

Ha d'elaborar el pla d'actuació i la memòria de cada curs a partir de les propostes de les comissions i de les prioritats establertes que presenta a la Comissió representativa-institucional per a la seva aprovació.

Aquesta Comissió la formen aquelles persones que designi la Comissió representativa-institucional així com el membre que la coordinarà. Pot estar formada pels tècnics que aporten el Departament d'Ensenyament i l'Ajuntament, un representant dels centres educatius, de les AMPA, de l'alumnat, i d'algun dels agents socials en representació de les associacions i entitats del sector. Convé, però, que tingui un nombre reduït de membres perquè sigui realment eficaç.

Comissió representativa-institucional. És l'òrgan de decisió. Acull els representants de les diferents entitats, associacions i organismes que participen en el Pla educatiu d'entorn (Ajuntament, Departament d'Ensenyament i altres departaments o institucions).

És on es fixen les grans orientacions del Pla, se'n fa el seguiment i s'aprova el projecte marc, el pla d'actuacions i la memòria de cada curs. També és on es decideix la composició de la comissió operativa i les comissions participatives.

La presideix l'alcalde/essa o regidor/a en qui delegui, i actua com a vicepresident/a el director/a dels Serveis Territorials d'Ensenyament (Consorci d'Educació de Barcelona, en el cas de Barcelona) o la persona en qui delegui.

Sense desvirtuar el caràcter participatiu i el lideratge compartit entre l'Ajuntament i el Departament d'Ensenyament, cada Pla educatiu d'entorn, a partir de la seva realitat, adequarà l'estructura organitzativa d'aquesta Comissió a les seves necessitats.

És important disposar del suport d'una eina telemàtica que faciliti la comunicació i la participació entre les diferents comissions i agents per ajudar a compartir el coneixement i a difondre informacions, decisions i actuacions.

ORIENTACIONS I PRÀCTIQUES DE REFERÈNCIA

Destaquem com a orientació principal per a tots els objectius del Pla educatiu d'entorn la **necessitat de constituir grups de treball temàtics (educació en el lleure, suport a la tasca escolar, esport, convivència,...) on es reflexioni i s'aprofundeixi en els objectius pedagògics, la metodologia i l'organització de les actuacions dels plans d'entorn**. Aquests grups de treball reflexionen, detecten les necessitats i elaboren propostes de millora. Les conclusions dels grups de treball s'elevan a la Comissió representativa-institucional del PEE.

Cal recordar que els grups de treball estan inclosos en els [PFZ](#) (seminari de coordinació). Per tant els docents poden tenir acreditació d'activitat de formació i els no docents un document "faig constar" on es reconegui la seva dedicació.

Objectiu 1: Contribuir a incrementar l'èxit acadèmic

De les quatre dimensions de l'èxit educatiu (acadèmic, personal, social i professional) l'èxit acadèmic condiona de manera directa la igualtat d'oportunitats i les expectatives d'integració laboral i social. Entre els factors que influeixen en l'assoliment de l'èxit acadèmic n'hi ha molts de vinculats a condicions socials, familiars i personals desfavorides. Per tant, reduir desigualtats entre col·lectius ha de ser una prioritat en un sistema educatiu que aposta per les altes expectatives i l'èxit educatiu per a tothom. Totes les línies d'intervenció del Pla educatiu d'entorn han d'estar orientades a aquesta finalitat.

Línia d'intervenció 1. Incentivació i suport: promoció de l'èxit escolar de tot l'alumnat.

Actuacions orientades a proporcionar recursos per a l'acceleració dels aprenentatges i altres accions positives adreçades a l'alumnat amb risc d'exclusió i a les seves famílies.

Estudi assistit

ORIENTACIONS

- Analitzar les [orientacions del Departament d'Ensenyament sobre els tallers de suport a la tasca escolar](#), per tal d'arribar a acords consensuats en l'organització dels tallers a cada territori.
- Dur a terme l'estudi assistit sense cost addicional:
 - Mitjançant Aprenentatge Servei amb alumnat de la universitat, estudiants de cicles formatius i batxillerat amb reconeixement de la tasca i certificació.

- Impulsant el voluntariat (ex-alumnes del centre o de la localitat, docents jubilats, etc.).
- Establir coordinació amb les entitats locals que duen a terme actuacions semblants, si n'hi ha, a fi de poder coordinar objectius i planificar l'oferta de tallers per tal d'optimitzar recursos.
- Establir acords amb entitats a nivell de cada PEE per racionalitzar el cost.
- Promoure l'obertura de les biblioteques de centre en horari extraescolar, mitjançant la col·laboració de les AMPA, de voluntaris (ex-alumnes o docents jubilats del centre o de la localitat) o la metodologia d'Aprenentatge Servei, com espai per fer deures, per a la cerca d'informació i per a l'estudi.
- Aprofitar les instal·lacions ja existents en les localitats (biblioteques públiques i de centre, centres cívics, entitats de barri, etc.) per tal d'oferir tallers intercentres, optimitzant així els recursos alhora que es promouen els espais de relació.
- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [2X2 Reforç escolar](#) (PEE Sant Francesc de Sant Cugat). Es basa en el suport que fa voluntàriament i fora del seu horari lectiu l'alumnat de 4t d'ESO, dins del seu projecte de recerca, a l'alumnat de primària que assisteix a un taller de suport a la tasca escolar (estudi assistit).
Cal destacar la millora de l'atenció de l'alumnat de primària i el reforç de l'autoestima de l'alumnat de secundària.
- [Club de deures](#). (PEE de Canovelles) Aquesta actuació a més d'oferir ajuda per fer els deures escolars, per aprendre a buscar informació i per fer consultes a internet a tots els nens i nenes que ho demanin, pretén millorar la convivència entre l'alumnat procedent de diverses cultures i també promoure la biblioteca municipal com a espai social i cultural i com a centre de formació i d'informació.

Acompanyament per facilitar les tasques escolars a casa

Per afavorir la implicació de les famílies en el procés d'aprenentatge dels seus fills, cal plantejar-se possibles actuacions que orientin i acompanyin els pares i les mares en aquesta tasca. És en aquest marc que alguns plans educatius d'entorn, en concret Girona-Sector Est i l'Hospitalet de Llobregat, han iniciat actuacions en aquesta línia a partir del suport de les AMPA.

Enllaços d'interès

- [Família i Escola. Junts x l'Educació](#). Orientacions a les famílies per fer el seguiment i acompanyament escolar a casa.

Impuls de la lectura en l'àmbit social

ORIENTACIONS

- Difondre i impulsar des de l'àmbit comunitari el Pla Nacional [“Impuls de la lectura: 100% lectors”](#) del Govern de la Generalitat on participa el Departament d'Ensenyament i el Departament de Cultura, alineant objectius.
- Coordinar les iniciatives que sorgeixin des del PEE relacionades amb “La lectura en un centre educatiu” tenint en compte les orientacions per elaborar el Pla de lectura de centre del Departament a fi d'oferir una proposta coherent i consensuada.
- Coordinar amb les biblioteques públiques actuacions en l'àmbit extraescolar que fomentin l'aprofitament dels recursos que ofereixen, amb l'objectiu de donar continuïtat i coherència educativa a les actuacions que es duen a terme en els centres:
 - Sessions de dinamització de la lectura.
 - Sessions de contes per a nens amb l'acompanyament de les famílies a fi d'impulsar la lectura des de l'àmbit familiar.
 - Fòrums amb escriptors.
 - Fons de consulta en suports diversos.
- Fomentar la participació d'agents externs (mitjançant Aprenentatge Servei o docents jubilats) per tal de realitzar aquestes activitats.
- Tertúlies literàries dialògiques. Metodologia que fomenta el gust per la lectura, promou l'aprenentatge dialògic i els espais de relació on es comparteixen experiències i s'obre la mirada a una altra forma d'entendre el món. A partir de la lectura d'un llibre o d'un fragment o article, els participants tenen un temps i un espai per poder dialogar sobre el contingut. Es pot dur a terme en diferents tipus d'entitats: escoles de persones adultes, associacions de mares i pares, grups de dones, entitats culturals, entitats educatives...
- Padrins de lectura: Promoure, des del PEE, les iniciatives que fomentin els padrins de lectura (alumnes, voluntaris, familiars, etc) que ajuden als més petits en la tasca d'aprenentatge de la lectura per donar suport a les actuacions que ja desenvolupen els centres.
- Llegim en parella: Promoure, des del PEE i amb la participació dels centres i les biblioteques de l'entorn, la lectura en parella com una eina que, a través de la tutoria entre iguals (entre alumnes o famílies), millora la competència lectora. L'objectiu és cercar coherència i continuïtat educativa entre les actuacions que fa el centre i les que es fan a l'entorn en aquesta matèria.
- Conta-contes. Fomentar, des del PEE, sessions de narracions de contes per promoure la narració oral com a font de plaer d'apropament a la literatura, al coneixement i a l'intercanvi intercultural i intergeneracional per donar continuïtat i coherència educativa a les actuacions que es duen a terme en els centres. Aquestes sessions poden desenvolupar-se mitjançant la metodologia d'Aprenentatge Servei, col·laborant centres i entitats de l'entorn.

- Col·laboració voluntària. Amb l'objectiu de millorar la comprensió lectora dels infants, les persones voluntàries es troben amb els/les alumnes i llegeixen conjuntament en horari extraescolar.
- Jornades literàries per incentivar el gust per la lectura i l'ús de la llengua: Jocs Florals, recitals de poesia, rutes literàries, marató de contes, exposicions, mostres, tallers, concursos...
- Fomentar l'intercanvi de llibres entre la comunitat educativa. Dinamitzar els punts d'intercanvi (book crossing) en indrets com els CAP, bars, forns, mercats...
- Potenciar la difusió d'experiències de centres que es poden generalitzar a tot el municipi.
- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Contem-ho](#). PEE Cervera. Activitat programada al voltant de la Diada de Sant Jordi, potencia la promoció del llibre infantil i juvenil. S'ofereix a tots els centres educatius de la població i s'exposen als comerços els llibres llegits. La iniciativa va acompanyada d'uns protocols d'actuació per a botiguers, per a estudiants i també per a docents.

Promou el treball en xarxa que, amb motiu de la lectura, afavoreix la competència lingüística i comunicativa i millora els hàbits lectors en un clima de relacions que afavoreixen la convivència i la cohesió social.

- [El pla lector de Salt](#). Aquesta actuació desenvolupa un seguit d'activitats de dinamització lectora adreçades als centres de primària i secundària del municipi, on la biblioteca pública ha esdevingut el referent de suport proper per als centres.

Cal destacar el valor que aporta la unificació dels objectius i les actuacions inicials dels diferents agents educatius del municipi en un únic pla per tal d'optimitzar esforços i recursos.

- [Contes compartits, contes del meu barri](#). PEE Lleida-Pardinyes. Alumnes d'ESO escriuen uns contes que tenen relació amb el barri. Els alumnes d'educació infantil i primària fan les il·lustracions dels relats seleccionats. Després s'organitzen unes trobades on els autors i autores dels contes els expliquen a l'auditori: nens i nenes contents de conèixer l'autor/a. També s'organitza una exposició per donar a conèixer el projecte al barri.

Fomenta un treball interdisciplinari entre els diferents centres educatius de l'entorn, potencia la relació entre els diferents professors i alumnes i introdueix l'alumnat en experiències d'Aprenentatge Servei. L'aprenentatge millora el servei a la comunitat, perquè aquest guanya en qualitat i el servei dona sentit a l'aprenentatge, perquè allò que s'aprèn es pot transferir a la realitat en forma d'acció.

Enllaços d'interès

- [Impuls a la lectura](#). Departament d'Ensenyament. Podem trobar-hi qüestionaris de diagnosi i orientacions per a la lectura i l'entorn
- [Família i Escola. Junts x l'Educació](#). Orientacions i enquesta d'autoconeixement per a les famílies per despertar l'hàbit lector dels seus fills.

Línia d'intervenció 2. Impuls en l'àmbit comunitari d'accions d'orientació i seguiment académico-professional

Actuacions que promoguin la incentivació de la continuïtat dels estudis, facilitin l'orientació académico-professional i finalitzin amb la inserció laboral.

ORIENTACIONS

- Incloure en el grup de treball professionals dels centres educatius i les regidories de Promoció Econòmica, Serveis Socials, Joventut i Educació de l'Ajuntament amb la finalitat de promoure el treball transversal i en xarxa i construir un sistema organitzat d'accions conjuntes d'informació i orientació.
- Donar a conèixer a les famílies el programa ORIENTA'T del Departament d'Ensenyament.
- Fer reunions conjuntes amb les famílies nouvingudes de la zona, que no entenen encara la llengua catalana, per informar-les de les sortides académico- laborals dels seus fills amb l'ajuda de traducció en la seva llengua d'origen.
- Divulgar les guies d'orientació professional existents al municipi.
- Divulgar els PIJ (Punts d'Informació Juvenils).
- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Eina/TET \(transició escola-treball\)](#). PEE Badia del Vallès. L'EINA és un servei d'orientació i suport als nois, noies i famílies en la transició d'ESO als ensenyaments post-obligatoris. El projecte fa un especial esforç de cara als nois i noies en formació ocupacional i encara més per als que no es troben en cap espai formatiu, per tal d'orientar-los en projectes formatius a mig termini (reglats) i contribuir a la cohesió social.
- ["P.O.S.A-t'hi" Programa d'orientació i seguiment d'alumnes de 4t d'ESO que no graduen](#). PEE Sabadell. El programa pretén reforçar la tasca tutorial i

orientadora dels centres docents en el darrer tram d'escolarització dels joves, així com fer l'acompanyament en el procés d'adaptació dels joves sense el graduat d'ESO. Aquest programa contribueix a la integració social de l'alumnat més desafavorit.

- [Ser jove després de l'ESO](#). PEE de Terrassa. Es tracta d'un programa de seguiment i acompanyament de l'alumnat de 16 anys per tal d'oferir-li la millor opció possible un cop acabada l'escolaritat obligatòria, tenint una especial atenció amb aquell alumnat que presenta majors dificultats específiques per a la seva inserció formativa o laboral, contribuint així a la cohesió social.
- [Setmana de la informació i l'orientació professional](#). PEE de Mataró. Durant una setmana, s'ofereix informació actualitzada adreçada a l'alumnat de 3r i 4t d'ESO, de batxillerat, de cicles formatius, estudiants universitaris, i a totes aquelles persones que cerquen orientació professional. Aquesta actuació contribueix a potenciar l'èxit educatiu de tot l'alumnat.

Enllaços d'interès

- [ORIENTA'T. Portal d'orientació acadèmica i professional](#). Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. En aquest portal, hi trobem un qüestionari que avaluarà la personalitat de l'alumne/a, els seus interessos i les seves capacitats amb relació als entorns professionals. També s'hi pot consultar la informació de suport específica per a l'alumnat, les famílies i el professorat.
- [Ensenyaments professionals](#). Web del Departament d'Ensenyament "Estudiar a Catalunya. Formació professional", on podem trobar informació de QUÈ podem estudiar, ON podem estudiar, convalidacions, inserció laboral...
- [Cursos específics d'accés a cicles](#). Aquests estudis permeten a les persones que el superen l'accés directe als cicles de grau mitjà i de grau superior de formació professional, malgrat no es tingui la titulació requerida.

Objectiu 2: Contribuir a millorar les condicions d'escolarització

Una de les eines més potents de què disposa el Sistema Educatiu per garantir la igualtat d'oportunitats i la cohesió social és l'escolaritat obligatòria fins als 16 anys. D'altra banda, l'oportunitat d'aprendre a convida que aporten la pluralitat dels centres educatius és una inversió de present i de futur que marcarà la cohesió social del país. Per contribuir a millorar les condicions d'escolarització caldrà garantir l'assistència als centres educatius de tots els infants i joves fins als 16 anys i aconseguir que l'oferta educativa de la zona permeti contextos educatius plurals i accessibles en igualtat d'oportunitats.

Línia d'intervenció 3. Afavoriment d'actuacions comunitàries per prevenir l'absentisme

Actuacions per garantir l'escolarització òptima de tot l'alumnat, per actuar davant l'absentisme escolar i per coordinar tots els serveis i totes les entitats que hi tinguin responsabilitats.

ORIENTACIONS

- Realitzar un mapa de les actuacions que es fan en matèria d'absentisme al territori.
- Elaborar entre els diferents agents educatius d'un territori (policia local, serveis socials, centres educatius,...) un protocol de prevenció, detecció i intervenció en matèria d'absentisme que contribueixi a donar coherència i complementarietat a les actuacions existents, optimitzar recursos i millorar l'eficàcia dels resultats.
- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC..

RECURSOS

- [Intervenció en xarxa per a la prevenció i tractament de l'absentisme escolar i en risc social a la comarca del Baix Penedès](#): Actuacions en xarxa entre diferents serveis i els centres educatius de primària i secundària.
- [Projecte de suport a l'escolarització a Sant Roc, Badalona](#): El Projecte de suport a l'escolarització, que té com a objectiu la prevenció i reducció de l'absentisme escolar als centres de primària i de secundària, s'inclou en aquelles accions que, promogudes des del Consorci Badalona Sud i des d'entitats i equips del territori, donen respostes integrals per afrontar problemàtiques complexes com és el tema de l'absentisme escolar. Les actuacions d'aquest projecte es basen en el suport matinal, el treball amb les famílies, la promoció del treball integrat i el seguiment específic de l'alumnat desescolaritzat, absentista o que ha abandonat els estudis.
- [Projecte d'acompanyament a l'escolaritat- Sector Est de Girona](#): El Projecte d'acompanyament a l'escolaritat es basa en la promoció escolar i la prevenció de l'absentisme mitjançant l'acompanyament a l'alumnat i a les seves famílies. Les

actuacions principals són les tutories d'acompanyament, la promoció del compromís familiar, el suport a l'educació formal, les activitats de promoció de l'escolaritat i la implicació i coordinació entre serveis i administracions.

- [Projecte de convivència](#). En aquest espai hi trobarem orientacions per treballar l'absentisme des de l'àmbit comunitari.

Línia d'intervenció 4. Projectió de la xarxa educativa en l'entorn social

Actuacions que fomentin el coneixement qualitatiu i l'accés a tota l'oferta educativa, que redueixin desigualtats entre centres educatius i promoguin una visió comunitària.

ORIENTACIONS

- Dissenyar un pla d'acollida d'àmbit municipal alineat i complementari al Pla d'acollida de centre.
- Visualitzar, mitjançant alguna actuació pública, el treball en xarxa que es desenvolupa en el marc del PEE i que és el resultat del treball en xarxa dels centres, administracions i entitats.
- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Exposició: El PEE al barri de Can Parellada](#). PEE de Terrassa. Aquesta activitat consisteix en una exposició que recull les actuacions que du a terme el PEE i té lloc en un espai referent a nivell de barri. En la inauguració, oberta a tota la ciutadania, s'organitza una mostra de les actuacions que han desenvolupat els centres i les famílies.
- [Exposició PEE Sant Feliu de Codines](#): Aquesta exposició recull les actuacions fetes en el marc del Pla educatiu d'entorn de manera que permet fer-ne la difusió a tot el municipi, visualitzant el treball de cooperació endegat per resoldre problemes educatius compartits. Aquesta exposició és itinerant pels centres educatius i espais municipals, i permet donar a conèixer el PEE i promoure el treball educatiu en xarxa.

Objectiu 3: Potenciar la participació en activitats i espais de convivència de l'entorn escolar

Garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom va més enllà de garantir la plena escolarització.

Un principi bàsic d'equitat i d'inclusió educativa és la participació. "Sentir-se part de" és la primera condició per implicar-se en el procés educatiu. Els plans educatius d'entorn han de promoure la participació de tots els infants, joves i les seves famílies, especialment els més desafavorits, en els diferents espais educatius: activitats extraescolars i totes aquelles activitats que s'ofereixen des de diferents àmbits en temps de lleure perquè són espais òptims de relació que faciliten el coneixement mutu i enforteixen el sentiment de pertinença al territori.

D'altra banda, cal destacar la importància de les activitats esportives com a eina d'educació en valors i de cohesió social.

Línia d'actuació 5. Acollida de l'alumnat i de les famílies que s'incorporen a la localitat

Actuacions per proporcionar la informació, orientació i suport necessari a les famílies, especialment aquelles amb dificultats. Actuacions coordinades amb els plans d'acollida municipals/ comarcals.

ORIENTACIONS

- Elaborar propostes d'actuacions que facilitin la informació a les famílies i a l'alumnat nouvingut de la localitat o del barri:
 - Programar sessions informatives sobre el sistema educatiu català en diferents llengües.
 - Publicar impresos (en diferents llengües) amb les obligacions i drets de famílies i alumnat.
- Facilitar el coneixement de l'entorn a les famílies i a l'alumnat nouvingut de la localitat o del barri.
- Creació d'espais de famílies intercentres on es puguin trobar famílies autòctones i nouvingudes amb l'objectiu d'interrelacionar-se entre elles i introduir-les en l'ús de la llengua catalana.
- Cercar la continuïtat i la complementarietat entre els plans d'acollida dels centres i els plans d'acollida d'àmbit comunitari en matèria educativa.
- Elaborar una guia d'acollida conjunta al territori on s'inclougui la informació adient perquè els tutors/es puguin fer una bona acollida a les famílies nouvingudes.
- Impulsar la creació de les "*famílies acollidores*" on una família voluntàriament es converteix en el referent d'una altra família nouvinguda, l'orienta i li resol els

dubtes que pugui tenir respecte al centre educatiu, el sistema educatiu català o les activitats que es fan a la zona.

- Impulsar la creació d'una xarxa de "companys guia" que en horari extraescolar puguin ser referents de l'alumnat nouvingut, orientant-lo sobre els recursos de l'entorn: biblioteques, esplais, espais de trobada juvenils dels ajuntaments, de lleure, etc.
- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.
- Divulgar els continguts i les actuacions del Pla d'acollida municipal existent a gairebé tots els municipis

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Formació interdisciplinària d'acollida per a professionals del Sector Est de Girona.](#) Seminari d'acollida per a nous professionals de l'educació formal, no formal o que intervingui en la població del Sector. L'objectiu és oferir un espai interdisciplinari que doni informació i formació en relació a diferents temes i/o aspectes propis del territori.
- [Taller de famílies.](#) PEE de Calaf. Una tarda a la setmana, en horari lectiu, es reuneixen famílies autòctones i nouvingudes a la biblioteca de l'escola Alta Segarra per dur a terme el taller de famílies. Les activitats serveixen d'excusa perquè totes les mares, amb independència de la seva procedència, comparteixin un mateix espai i puguin aprendre les unes de les altres, tot aprenent, també, la llengua catalana. L'actuació contribueix a potenciar la cohesió social i l'ús de la llengua catalana.
- [Colors.](#) PEE de Guissona. És una experiència de treball en xarxa en la que diferents entitats del municipi es coordinen per tal d'organitzar una jornada que pretén contribuir a establir espais de relació de famílies nouvingudes al barri i autòctones, afavorint el coneixement mutu i la cohesió social.
- [CAMInem plegats.](#) PEE de Mataró. Els eixos fonamentals són: acollida, comunicació i participació. Es desenvolupa amb famílies des de P3 fins a 6è propiciant el coneixement de les entitats del barri, les institucions i els espais més significatius de la ciutat (Ajuntament, Biblioteca, IMPEM...).
- [Projecte joves guia.](#) PEE de Roda de Ter. El Projecte es va iniciar el curs 2006-07. Tot l'alumnat de 1r d'ESO ofereix el servei de joves guia i rep formació distribuïda en els tres trimestres. Es fomenten els valors de l'acollida, la col·laboració, l'amistat, ... desenvolupant l'empatia i el coneixement mutu i potenciant la convivència en un marc d'educació inclusiva.
- Projecte Tàndem. PEE de Tortosa. L'objecte d'aquesta actuació és l'acompanyament de l'alumnat de les escoles del municipi de Tortosa que presenta dificultats d'integració, mitjançant la dinamització de la llengua i la

cultura, amb activitats d'esbarjo, tot aportant pautes per a la seva integració. Aquest acompanyament el fan alumnes dels graus d'educació infantil i d'educació primària del Campus de les Terres de l'Ebre de la URV, juntament amb l'alumnat del cicle formatiu de grau superior d'Integració Social de l'Institut de l'Ebre (anomenats "mentors")

Enllaços d'interès

- [Projecte de convivència](#): En aquest espai es pot trobar l'aplicatiu per a l'elaboració del Projecte de convivència de centres educatius que inclou eines de detecció, orientació i recursos pel que fa a l'acollida.
- [Projecte Rossinyol](#): Aquest projecte forma part del programa europeu Nightingale, en el qual estudiants universitaris (mentors) acompanyen periòdicament un nen/a per tal que conegui diferents espais de la ciutat, llocs d'oci i de diversió, àmbits de producció cultural, etc., amb l'objectiu d'accelerar el seu procés d'integració.

Línia d'actuació 6. Afavoriment de la participació de l'alumnat i de les seves famílies en activitats de fora escola

Actuacions positives per a la reducció de desigualtats en l'accés a les activitats.

Incentivació i suport d'activitats de lleure que fomentin la interacció i la convivència.

ORIENTACIONS

- Buscar estratègies que facilitin la participació de l'alumnat i les seves famílies en activitats fora de l'àmbit escolar.
- Elaborar, periòdicament, una relació de recursos que reculli les actuacions que s'ofereixen en la localitat.
- Establir canals de difusió que garanteixin l'arribada d'aquesta informació a les famílies.
- Promoure la participació de les famílies en les accions que es realitzin a la població amb l'objectiu de fomentar la cohesió social i les accions solidàries.
- Acompanyar les famílies amb dificultats especials per afavorir la seva participació en les activitats de l'entorn.
- Crear espais oberts que afavoreixin la participació conjunta d'alumnat i les seves famílies (centres cívics, patis oberts, biblioteques, utilització de les places públiques...)
- Establir ponts de comunicació entre famílies autòctones i nouvingudes al·lòctones mitjançant l'acció de pares i mares que facilitin el contacte i motivin la participació i la implicació d'altres famílies més desconnectades (famílies guia).

- Organitzar activitats de caràcter cultural adreçades a fomentar la participació de tots els membres de la família (teatre participatiu, concerts en família, cine fòrum, activitats esportives comunitàries, diades internacionals (Dia Internacional de la Pau, dels Drets Humans, Dia de la Dona, etc.)
- Promoure l'intercanvi i la coordinació intercentres per afavorir la participació de les famílies.
- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Col·laborar amb els mitjans de comunicació locals per a la difusió de les actuacions
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.

Enllaços d'interès

- [Família i Escola. Junts x l'Educació](#). Orientacions per a les famílies sobre lleure i activitats extraescolars.
- [Temps de lleure familiar](#). Informacions, orientacions i recursos del web Família i Escola sobre el lleure en família.

Línia d'intervenció 7. Incentivació i suport a l'activitat esportiva

Desenvolupament del Pla català d'esport a l'escola i altres actuacions per promoure l'activitat física i esportiva en un marc de valors educatius i convivència

ORIENTACIONS

- Promoure la coordinació amb els consells esportius per tal de conèixer i optimitzar els recursos disponibles en el territori.
- Promoure la realització d'activitats esportives intercentres per tal de:
 - Optimitzar recursos.
 - Crear espais de convivència entre l'alumnat de diversos centres.
 - Fomentar l'intercanvi i el treball en xarxa entre els centres educatius, les entitats esportives i els consells esportius.
- Sensibilitzar els agents implicats en les activitats esportives pel que fa als valors que fomenten la pràctica esportiva, l'educació intercultural i l'ús de la llengua catalana com a factors d'integració i de cohesió.
- Promoure la participació dels centres que tenen seccions esportives en el Pla Català d'Esport a l'Escola
- Cercar estratègies per sensibilitzar les famílies sobre la importància de l'activitat física i dels valors que se'n desprenen en el procés educatiu dels seus fills.

- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Activitats esportives del PEE de Salt](#). (Comissió d'esports) La Comissió d'esports coordina els grans blocs d'actuacions de caire esportiu que es realitzen en el marc del PEE de Salt: el Pla Català d'Esport a l'Escola, les activitats de natació i les activitats esportives extraescolars, amb l'objectiu de potenciar l'equitat i la participació en el marc d'una educació inclusiva per reduir desigualtats.
- [Esports als parcs](#). PEE de Ripollet. Aquesta actuació és una intervenció socioesportiva que vol ser un instrument més en la prevenció de les conductes de risc del joves en medi obert, a la vegada que fomenta la cohesió social i promou l'ús de la llengua catalana.
- [Nedem](#) i [Poliesport](#). PEE d'Olot. Aquestes actuacions neixen de la necessitat de trobar en diferents àmbits municipals aquelles accions o activitats relacionades amb l'esport que puguin ser una bona eina d'integració i cohesió social, mitjançant la col·laboració de les AMPA i el Pla català d'esport a l'escola.
- [Jornada lúdico-esportiva](#). PEE de Sant Cugat. Trobada de famílies de tots els centres educatius de la ciutat. La jornada lúdicoesportiva és una activitat que proposen l'AMPA de La Floresta, l'Olimpic Futbol Club, el cau La Floresta i l'escola La Floresta. La jornada lúdicoesportiva es du a terme un dissabte al matí i es desenvolupen jocs tradicionals i populars per a les famílies que s'hi han volgut inscriure. S'acaba amb un pica-pica que fan tots els participants i col·laboradors.

Enllaços d'interès

- [Família i Escola. Junts x l'Educació](#). En aquest web s'hi poden trobar orientacions per a les famílies sobre activitats esportives per a infants i joves de totes les edats.

Línia d'intervenció 8. Creació d'espais de trobada i convivència

Actuacions puntuals que promoguin la participació i la interrelació entre infants, joves, adults i gent gran de diversa procedència i condició per afavorir el coneixement mutu i enfortir el sentit de pertinença al territori.

ORIENTACIONS

- Potenciar espais de trobada entre la població:

- Promoure la participació de la població nouvinguda en les celebracions de cultura popular catalana.
- Promoure festes i celebracions que mostrin la diversitat de cultures del barri o localitat.
- Proposar mostres i intercanvis d'actuacions escolars organitzades pels centres i per les AMPA (premis literaris, mostres de teatre, concerts musicals, jornades esportives, festes, Aprenentatge Servei...).
- Potenciar la relació intergeneracional:
 - Promocionar els horts urbans o l'hort al propi centre educatiu.
 - Impulsar accions dutes a terme per alumnat de diferents cursos d'educació primària i d'ESO al casal d'avis del barri o a la localitat (a partir de la metodologia d'Aprenentatge Servei)
 - Potenciar la participació dels avis o persones jubilades en les activitats extraescolars dels centres a partir de l'organització de diferents tallers (escacs, jocs tradicionals...)
 - Promoció de la biblioteca escolar en horari no lectiu, on els avis voluntaris o docents jubilats fan de bibliotecaris.
- Difondre els punts d'informació juvenil (PIJ):
 - Muntatge de "paradetes" als instituts, biblioteca pública, centre cívic, casal de joves... per informar i difondre xerrades, exposicions, cursos, tallers, sortides, futbolí, concerts, concursos, conferències i activitats d'interès per als joves.
 - Informació als instituts sobre les actuacions que s'organitzen a l'entorn proper, susceptibles d'interès per a aquests joves.
 - Visites guiades als casals de joves, centres cívics, entitats... amb l'objectiu de donar a conèixer l'espai, l'ús que se'n fa i les activitats que s'hi ofereixen.
 - Ús d'espais comuns per compartir borses de treball, d'habitatge, espai WIFI...
- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Formació intergeneracional](#). PEE de Terrassa. A partir de la possibilitat de signar convenis amb les AMPA perquè desenvolupin diverses activitats de formació per

tal de fomentar la convivència, l'ús de la llengua catalana i el coneixement de l'entorn, es fan cursos i tallers de cuina, informàtica, conversa, lectura, etc. Els formadors són alumnes de l'Institut del PEE.

Enllaços d'interès

- [Família i Escola. Junts x l'Educació](#). Orientacions per a les famílies sobre activitats culturals.

Objectiu 4: Millorar la presència i l'ús social de la llengua catalana com a llengua compartida i de cohesió, en un marc de respecte i valoració de la diversitat lingüística

En un entorn cada vegada més multilingüe, la llengua pròpia del país ha de tenir un paper fonamental en la cohesió social. L'existència d'una llengua compartida, que permeti la comunicació entre tots els membres de la societat, és fonamental si se'n vol evitar la guetització o la compartimentació.

A Catalunya hi ha tres llengües oficials: el català, llengua pròpia del país, l'occità (aranès) llengua pròpia de l'Aran i el castellà o espanyol, llengua oficial de l'Estat.

Per garantir la igualtat de drets i de deures, cal que tota la població de Catalunya sigui capaç d'utilitzar oralment i per escrit tant el català com el castellà (i en el cas de l'Aran caldria afegir-hi l'occità). Per potenciar l'ús de les dues llengües minoritàries i minoritzades -i assegurar-ne un bon coneixement - cal que el català (o l'occità a l'Aran) tingui un ús social preeminent en l'entorn educatiu, tal com estableix el marc legal.

Però, per promoure l'ús de la llengua catalana, cal que l'alumne/a i la seva família en sentin la necessitat. Això no s'aconsegueix sense una mirada intercultural i si no és des del respecte i la valoració de totes les llengües i cultures presents a la nostra societat com a part del nostre patrimoni. La sensibilització envers la diversitat és una eina imprescindible per crear ponts entre persones de diferents procedències, però també per mantenir l'autoestima del nostre alumnat, element bàsic d'integració i d'aprenentatge.

Línies d'intervenció 9. Promoció de l'ús social de la llengua catalana com a llengua compartida i de cohesió

Accions formatives, de difusió i que possibilitin contextos d'ús significatiu de la llengua catalana.

ORIENTACIONS

- Garantir l'ús de la llengua catalana des d'una actitud de respecte i valoració de la diversitat en totes les actuacions del Pla educatiu d'entorn.
- Accions de sensibilització:
 - Promoció d'accions de sensibilització de la importància de l'ús de la llengua catalana com a eina de comunicació i afavoridora de la cohesió social.
 - Promoció d'accions de sensibilització i visualització de la diversitat de llengües que es parlen al territori com una riquesa cultural comuna.
- Potenciar la coordinació entre el Consorci de Normalització Lingüística i els centres de secundària a fi de facilitar cursos de català per a alumnes majors de 16 anys.
- Promoure cursos de català a les famílies dels centres en col·laboració amb el Consorci de Normalització Lingüística i altres entitats de la zona.

- Promoure accions que incentivin l'ús de la llengua catalana en l'àmbit de l'entorn del centre.
 - Impulsar el projecte *Ràdio i entorn*
 - Impulsar la creació de parelles lingüístiques
 - Impulsar l'activitat de teatre intra-centres i/o inter-centres.
 - Impulsar l'agermanament i treball en xarxa amb centres educatius d'altres terres de parla catalana.
- Promoure accions de trobada de les famílies que potenciïn l'ús de la llengua catalana.
- Col·laborar amb la Direcció General de Política Lingüística en campanyes, concursos, ... que incentivin l'ús de la llengua catalana.
- Difondre les actuacions als espais digitals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Entorn ràdio G](#). PEE de Granollers. Creació d'una xarxa de treball al voltant de la producció de programes de ràdio en els centres i posterior enregistrament i emissió des de la ràdio local, contribuint a la promoció de l'ús de la llengua catalana.
- [Contes compartits, contes del meu barri](#). PEE de Lleida-Pardinyes. Els alumnes de primer i quart d'ESO escriuen uns contes que tenen relació amb el barri, i dels relats seleccionats els alumnes d'educació infantil i de primària en fan les il·lustracions. Aquesta actuació contribueix a potenciar la xarxa entre centres educatius.
- [Mostra d'arts escèniques](#). PEE de Santa Coloma. A la Mostra, oberta a tots els centres educatius de Santa Coloma de Gramenet, hi poden actuar tant l'alumnat com el professorat i les famílies que hagin assistit a un dels cursos de música, teatre o dansa organitzats pel PEE, o bé aquelles obres o produccions artístiques creades per i des dels centres educatius. Aquesta actuació contribueix a potenciar l'ús de la llengua catalana i l'èxit educatiu de tot l'alumnat.

Enllaços d'interès

- [Campanyes de foment de la llengua](#). Enllaç al web de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya on s'hi troben les diferents campanyes per a l'ús de la llengua catalana que ha dut a terme la Generalitat en els darrers anys.

- [Recursos per aprendre català](#). Enllaç al web de la Direcció General de Política Lingüística on es poden trobar recursos que poden ajudar a organitzar activitats per fer conèixer la llengua catalana, tant per a infants com per a persones adultes.
- [“Tria el teu rol no juguis sol”](#). [Taller de sensibilització lingüística](#). L’objectiu principal del taller “Tria el teu rol. No juguis sol” és crear, a través d’una activitat de dinàmica de grup, un espai interactiu d’anàlisi i de reflexió sobre l’hàbit que tenen força catalanoparlants de canviar de llengua davant d’un interlocutor o interlocutora no catalanoparlant i adquirir recursos per afrontar aquestes situacions.

Línia d’intervenció 10. Promoció de l’accés a les llengües d’origen

Accions complementàries per a l’aprenentatge de llengües d’origen.

ORIENTACIONS

- Promoure el coneixement de les associacions culturals de persones nouvingudes presents en el territori.
- Establir contactes amb aquestes associacions per tal de conèixer i divulgar les activitats que duen a terme, especialment l’ensenyament de la seva llengua.
- Fomentar el coneixement de les llengües presents en una localitat, mitjançant l’organització de classes de llengües d’origen, fora de l’horari lectiu, obertes a tot l’alumnat de la població.
- Promoure que els centres incorporin actuacions per conèixer la seva riquesa lingüística.
- Difondre les actuacions als espais virtuals.
- Difondre les pràctiques de referència a l’XTEC.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Llengües familiars](#). Des del PEE de Sabadell es promou un seguit d’actuacions comunitàries (elaboració d’un cens de les llengües i de mapes lingüístics, explicar contes en diferents llengües, enregistrament dels contes....) amb l’objectiu de visibilitzar les llengües presents al territori. En aquestes actuacions hi participen centres educatius, biblioteques municipals i altres agents educatius del territori.

Enllaços d'interès

- [Servei de Llengües](#). Enllaç al bloc del Servei de Llengües del Departament d'Ensenyament on hi ha informació sobre les classes de llengües d'origen que es fan a Catalunya, materials didàctics i informacions d'actualitat sobre les llengües presents a l'àmbit català.

Objectiu 5: Potenciar l'educació en valors i el compromís cívic

A conuiu només se n'aprèn convivint i a participar, participant. Convé tenir en compte, en els paràmetres de la societat del segle XXI, la importància de l'educació en el fora-escola i el valor afegit de les activitats que complementen la tasca escolar, en el sentit de fer ciutadans compromesos amb la societat.

En aquest sentit, és important promoure l'associacionisme com a element clau en la construcció d'una societat més participativa i com a factor essencial per al progrés social i cultural del país.

Les AMPA tenen un paper destacat en el món associatiu com a element clau per promoure la implicació de les famílies en els centres educatius. És important facilitar la coordinació entre les diferents AMPA a fi de dinamitzar i implicar les famílies en el fet educatiu des d'una perspectiva comunitària.

Línia d'intervenció 11. Promoció de línies d'actuació per a l'educació en valors i el compromís cívic

Actuacions que promoguin els valors propis de la ciutadania (Servei comunitari, Aprenentatge Servei, participació, solidaritat, civisme, foment de la mediació com a eina per a la resolució pacífica dels conflictes, cultura de la pau...) i aquelles que donin respostes a demandes socials que tinguin una especial incidència en infants i joves (prevenció de la violència, el racisme o la xenofòbia, la promoció de l'esforç i la responsabilitat, educació per a la salut i la prevenció de conductes de risc, educació mediambiental...).

ORIENTACIONS

- Impulsar l'elaboració d'un projecte de convivència comunitari.
 - Posada en comú de les necessitats dels centres educatius de la zona i de les diferents accions a desenvolupar per tal de sensibilitzar tot l'alumnat i la resta de la comunitat educativa en la convivència i en la gestió positiva de conflictes.
- Buscar estratègies per promoure l'Aprenentatge Servei com a metodologia que vincula l'aprenentatge amb el servei a la comunitat.
 - Impulsar la col·laboració amb les ONG, les associacions i les entitats educatives i socials del barri.
 - Estudiar quines tasques duen a terme les diferents organitzacions i fer-ne difusió al centre educatiu.
 - Vehicular el Servei comunitari al currículum.
 - Utilitzar l'Aprenentatge Servei per potenciar la relació entre l'alumnat de diferents nivells educatius (apadrinaments lectors, suport a la lectura,...).

- Impulsar els projectes d'intercanvi generacional al servei a la comunitat en horari extraescolar.
 - Visites a la residència d'avis. Nois i noies d'instituts preparen un repertori de nades per cantar-les als avis. També poden fer una felicitació de Nadal.
 - Col·laboració d'unes hores setmanals a centres residencials. Nois i noies d'instituts fan una col·laboració voluntària a les residències d'avis.
 - Alfabetització digital de gent gran. Nois i noies d'institut fan classes d'informàtica a persones grans a nivell d'usuari.
- Plantejament del programa Salut i Escola des d'un àmbit comunitari: Pla Salut, Escola i Comunitat en aquells territoris on s'hagi iniciat.
- Alinear el Pla educatiu d'entorn amb el Pla Salut, Escola i Comunitat
- Difusió d'hàbits saludables (alimentació sana i equilibrada, respecte al medi natural, etc.)
 - Sensibilitzar i visualitzar les activitats d'exercici físic quotidianes que podem incorporar en la nostra vida diària (camins escolars, aparcaments de bicicletes...).
- Difusió del Programa de Prevenció de la Violència Masclista.
 - Promoure l'Aprenentatge Servei entre l'alumnat de cicles formatius d'animació socio-cultural i d'integració social i l'alumnat d'ESO pel que fa a la prevenció de la violència masclista (incorporació al nou currículum LOE)
- Difondre les actuacions als espais virtuals.
- Difondre les pràctiques de referència a l'XTEC.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Joves pel barri](#). PEE de l'Hospitalet de Llobregat. Aquesta actuació proporciona a un grup de 30 joves de batxillerat de l'Institut Eduard Fontserè, una doble experiència estretament vinculada i articulada: una formació específica d'iniciació al voluntariat i un període de voluntariat a l'esplai La Florida donant suport als monitors en les seves tasques. Aquesta actuació contribueix a potenciar l'educació en valors i el compromís cívic.
- [Xarxa facilitadora de l'APS](#). PEE de Reus. Alumnes de 3r d'ESO de l'escola Maria Cortina, amb la col·laboració del professorat de les matèries de Llengua, d'Educació Visual i Plàstica i d'Educació per al Desenvolupament Personal i la Ciutadania, dissenyen, organitzen i monitoritzen, activitats destinades a alumnes de cycle superior d'altres centres educatius de la zona a partir del treball competencial, contribuint a potenciar el treball en xarxa i l'Aprenentatge Servei.

- [Projecte joves guia](#). PEE de Roda de Ter. El Projecte es va iniciar el curs 2006-07. Tot l'alumnat de 1r d'ESO rep formació distribuïda en els tres trimestres. Es fomenten els valors de l'acollida, la col·laboració, l'amistat... desenvolupant l'empatia i el coneixement mutu i potenciant la convivència en un marc d'educació inclusiva.
- [Formació intergeneracional](#). PEE de Terrassa. A partir de la possibilitat de signar convenis amb les AMPA perquè desenvolupin diverses activitats de formació per tal de fomentar la convivència, l'ús de la llengua catalana i el coneixement de l'entorn, es realitzen cursos i tallers de cuina, informàtica, conversa, lectura, etc. Els formadors són alumnat de l'Institut del districte.
- [Inventari de les pràctiques d'APS](#) de l'Hospitalet de Llobregat. Recull que aplega de manera esquemàtica 23 experiències d'Aprenentatge Servei que es porten a terme a la ciutat i que ha estat elaborat per l'equip de Llengua i Cohesió del Servei Educatiu de l'Hospitalet de Llobregat i l'equip de coordinadores del Pla educatiu d'entorn de la ciutat.
- [Llengües familiars](#). Des del PEE de Sabadell es promou un seguit d'actuacions comunitàries (elaboració d'un cens de les llengües i de mapes lingüístics, explicar contes en diferents llengües, enregistrament dels contes....) amb l'objectiu de visibilitzar les llengües presents al territori. En aquestes actuacions hi participen centres educatius, biblioteques municipals i altres agents educatius del territori.

Enllaços d'interès

- [Família i Escola. Junts x l'Educació](#). Informacions, orientacions i recursos per a famílies en educació en valors.
- [Projecte de convivència](#). A l'apartat de "Valors i actituds" hi trobareu orientacions i recursos de com treballar els valors i les actituds també des de l'àmbit de l'entorn.

Línia d'intervenció 12 - Promoció de l'associacionisme

Actuacions que afavoreixin l'afiliació i la participació dels infants, joves i adults en associacions culturals, cíviques, esportives, escolars,...

Promoció de les associacions d'estudiants i de les AMPA.

ORIENTACIONS

- Recollir i difondre les associacions.
- Divulgar les actuacions que duen a terme aquestes entitats i facilitar la participació i l'afiliació.
- Buscar estratègies d'àmbit comunitari per promoure la participació activa de l'alumnat en els centres.

- Promoure el coneixement i l'ús dels Punts d'Informació Juvenils.
 - Divulgar els Punts d'Informació Juvenil als centres.
 - Fomentar, si escau, la creació de Punts d'Informació Juvenil a tots els instituts.
 - Potenciar entre l'alumnat l'existència de referents dels Punts d'Informació Juvenil.
 - Coordinar-se amb els Punts d'Informació Juvenil.
- Buscar estratègies per promoure l'associacionisme infantil i juvenil:
 - Facilitar la creació d'associacions.
 - Facilitar la difusió de la informació relativa a les associacions infantils i juvenils.
 - Promoure la participació d'infants i joves en plataformes comunitàries.
 - Potenciar la creació de consells de participació ciutadana infantil/juvenil a nivell local.
 - Difusió dels actes de participació ciutadana infantil/juvenil a nivell local.
- Buscar estratègies per promoure la participació de les famílies:
 - Facilitar la coordinació entre les AMPA de diferents centres.
 - Donar suport per promoure la dinamització d'AMPA.
 - Sensibilitzar en la importància de l'associacionisme a les famílies.
 - Organitzar actuacions comunitàries que fomentin la relació i la comunicació entre les famílies.
- Difondre les actuacions als espais virtuals comunitaris.

RECURSOS

Enllaços

- [Web dels punts d'informació juvenils](#). Espai de consulta dels punts d'informació existents a cada població i de les activitats que es duen a terme.
- [Web Família i Escola](#). Web de Departament d'Ensenyament, on hi ha la normativa relacionada amb les AMPA i els enllaços a les pàgines web de les principals organitzacions de mares i pares.

Objectiu 6: Potenciar l'educació en el lleure

Entre les activitats d'oci educatiu, cal destacar les que desenvolupen les associacions d'educació en el lleure. El seu projecte de transformació social promou de forma explícita el sentit de pertinença, el compromís cívic i l'arrelament al territori. Aquesta coincidència d'objectius els fa especialment oportuns en aquest repte.

Les associacions d'educació en el lleure, ja siguin orientades des de l'escoltisme o des dels moviments d'esplai, ofereixen, a més a més, un arrelament i una significació important en el nostre moviment associatiu.

Línia d'intervenció 13. Promoció de l'educació en el lleure

Actuacions que millorin quantitativament i qualitativament les possibilitats de pertànyer a una organització d'educació en el lleure (esplais, escoltes,...) i de gaudir d'aquest tipus d'oferta educativa que fomenta i enforteix el sentit de pertinença, el compromís cívic i l'arrelament al territori.

ORIENTACIONS

- Fomentar el coneixement de l'alumnat i les famílies de les entitats d'educació en el lleure del territori.
 - Coordinar la continuïtat i la coherència en els valors treballats des de la tutoria sobre l'associacionisme i l'educació en el lleure amb els que es donen des de l'entorn.
 - Sensibilitzar les famílies sobre la importància de l'acció educativa fora de l'horari escolar.
 - Donar a conèixer a l'alumnat les entitats d'educació en el lleure (agrupaments i esplais) que tenen presència en la localitat.
 - Promoure, amb la col·laboració de l'administració municipal i les associacions d'entitats d'educació en el lleure, la creació d'entitats en aquelles poblacions o barris on no n'hi ha:
 - A través de la informació sobre les entitats de lleure a l'alumnat dels centres de secundària.
 - Promovent l'Aprenentatge Servei de l'alumnat de secundària en entitats de lleure.
 - Demanar la col·laboració dels centres educatius per tal que facilitin, sempre que sigui possible, espais per a les entitats de lleure en el cas que no en disposin de pròpies ni facilitades per l'administració local.
- Difondre les actuacions als espais virtuals.

RECURSOS

Pràctica de referència

- [Cau Xots](#). PEE de Castelló d'Empúries. La col·laboració dels Minyons Escoltes i Guies de Catalunya i el Pla educatiu d'entorn ha facilitat la creació d'un agrupament escolta a la població, que atén un total de 40 infants i joves amb edats compreses entre 6 i 14 anys. Aquesta activitat està inclosa en el pla pilot del Conveni Marc de la Generalitat de Catalunya amb les entitats d'educació en el lleure per potenciar l'educació en el lleure i contribuir a la cohesió social.

Per promoure aquesta actuació, es van fer diverses activitats en entorns juvenils de la localitat per tal de seleccionar joves que podrien tenir el perfil i interessos respecte al projecte. Un cop aconseguit un grup de joves, se'ls va formar com a monitors de lleure i des d'un agrupament de Figueres es va fer un seguiment fins la creació del nou agrupament.

Enllaços d'interès

- [Família i Escola. Junts x l'Educació](#). Orientacions per a les famílies sobre l'educació en el lleure dels seus fills. Així mateix, hi ha els enllaços a les pàgines web de les principals entitats de lleure del país.

Objectiu 7: Potenciar el treball i l'aprenentatge en xarxa de tots els agents educatius que operen en el territori

En aquest sentit, entenem una xarxa educativa com un conjunt de nodes, d'agents educatius, que interactuen en una acció comunitària. Cal entendre el Pla educatiu d'entorn com una oportunitat per desenvolupar aquesta xarxa on els diferents agents educatius d'un territori col·laboren en un projecte educatiu comú. Per això cal compartir objectius però també cal compartir significats, metodologies i desenvolupar accions coherents i complementàries entre els diferents agents educatius amb la finalitat de garantir l'èxit educatiu de tot l'alumnat. Per aconseguir-ho cal una forma de treballar i organitzar-nos, una nova cultura que podríem anomenar de treball i aprenentatge en xarxa.

Línia d'intervenció 14. Promoció de les xarxes

Actuacions per potenciar l'aprenentatge i el treball en xarxa entre tots els agents educatius i entitats educatives que formen part del Pla educatiu d'entorn. Creació d'espais de reflexió i de treball per àmbits concrets amb la participació de diferents agents del Pla educatiu d'entorn.

ORIENTACIONS

- Sensibilitzar la comunitat educativa sobre el valor de dur a terme projectes comunitaris.
- Fer formació entre diferents plans educatius d'entorn per tal de compartir experiències organitzatives de treball i aprenentatge en xarxa.
 - Crear espais digitals per compartir coneixement i formació entre iguals.
 - Crear un banc de recursos dels diferents sabers i competències dels agents educatius.
- Conèixer i difondre els continguts del mòdul formatiu "Treball i aprenentatge en xarxa" (El Servei de Suport a la Comunitat Educativa pot facilitar-vos aquest mòdul en format CD)
- Recollir i difondre pràctiques de referència organitzatives tant pròpies com d'altres PEE.
- Organitzar espais i jornades d'intercanvi de pràctiques de referència.
- Alinear el objectius del PEE amb els projectes educatius dels centres i amb els objectius de la resta d'organitzacions implicades.
- Alinear el objectius del PEE amb el Projecte educatiu de ciutat.

- Construir espais digitals per crear, compartir, difondre coneixement i intercanviar pràctiques de referència entre els diferents agents educatius del Pla educatiu d'entorn i amb els agents d'altres plans educatius d'entorn.
- Difondre aquests espais entre tots els agents educatius de la zona per potenciar la seva participació en la xarxa.
- Promoure actuacions intercentres de diferents nivells (infantil, primària, secundària, adults, PQPI) i titularitat.
- Promoure la relació escola-família.
- Promoure la relació entre els centres educatius i les entitats de l'entorn.
- Promoure que en els grups de treball hi participin alumnes, famílies, centres educatius, entitats, l'administració local i altres agents educatius del territori, de manera que en formin part aquells agents que tinguin coneixement sobre el tema del grup de treball o hi estiguin directament implicats.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Jornada d'intercanvi de pràctiques de referència](#) del Vallès Occidental. Espai compartit entre tots els professionals que treballen als diferents plans educatius d'entorn dels Serveis Territorials amb la finalitat d'afavorir l'intercanvi d'experiències i compartir reflexions a partir de les diferents realitats dels PEE del territori i poder iniciar una xarxa de treball que afavoreixi la cooperació entre els diferents PEE.
- [Xarxa d'AMPA](#) als barris de La Salut/Llefià de Badalona. Treball en xarxa entre les AMPA per a l'organització d'actuacions conjuntes i l'alineació d'objectius amb la resta de plans i projectes del territori.

Línia d'intervenció 15- Contribució a l'enfortiment dels vincles centre educatiu - família - entorn

Actuacions de promoció de la participació i vinculació activa de totes les famílies.

ORIENTACIONS

- Donar a conèixer als centres l'aplicatiu "Escola i família. Junts per l'Educació" que el Departament d'Ensenyament posarà en funcionament el setembre de 2012 i que ha de permetre als centres educatius fer una diagnosi dels punts forts i punts febles en relació a la implicació de les famílies en el procés escolar i educatiu dels seus fills i la seva participació.

- Promoure la difusió i ús de la web “Família i Escola: Junts X l'Educació” que ofereix informació a les famílies sobre l'escolaritat dels seus fills i orientacions sobre la tasca educadora.
- Compartir i complementar la sensibilitat dels centres respecte a la importància de la implicació de les famílies en el procés educatiu i escolar dels seus fills
- Promoure actuacions en l'àmbit comunitari que facilitin la implicació de les famílies en el procés escolar i educatiu dels fills (acompanyament, orientacions, modelatge,...)
- Crear espais per recollir l'opinió i la col·laboració de les famílies.
- Sensibilitzar la comunitat educativa en el respecte i reconeixement de la diversitat cultural.
- Sensibilitzar la comunitat educativa en la necessitat de mantenir les expectatives positives de tot l'alumnat i les seves famílies.
- Promoure la participació de les famílies novingudes al centre, i fer-ne una bona acollida i acompanyament a l'entorn.
- Organitzar trobades de famílies amb objectius concrets i ben definits, com pot ser per intercanviar roba, llibres i joguines, solucionar aspectes burocràtics i legals...
- Fomentar la participació dels representants de les AMPA en qualsevol grup de treball del PEE.
- Aprofitar la formació per a famílies que organitzen entitats diverses amb caràcter sostenible (Departament de Benestar Social i Família, Diputació de Barcelona).
- Programar activitats formatives comunitàries perquè les famílies de diferents centres es coneguin i comparteixin necessitats respecte a l'educació dels seus fills.
- Dissenyar materials que fomentin la participació de les famílies en l'aprenentatge dels seus fills.
- Dissenyar activitats d'àmbit comunitari per orientar les famílies en l'acompanyament escolar a casa (una possibilitat és a través d'actuacions de modelatge).
- Organitzar a nivell comunitari accions de formació que facilitin la relació intergeneracional.
- Implicar les famílies en processos d'Aprenentatge Servei amb entitats del barri.
- Incentivar la participació de les famílies en les associacions esportives del Pla Català d'Esport a l'Escola.
- Fer participar les famílies en l'acollida dels infants de P3.

- Promoure la coordinació entre les AMPA de diferents centres.
- Promoure la formació entre les AMPA de diferents centres.
- Fer difusió de les pràctiques de referència de dinamització de les AMPA.
- Difondre les actuacions als espais digitals.

RECURSOS

Pràctiques de referència

- [Suport a la primera acollida dels infants de P3](#). PEE de Manlleu. Dones d'origen magrebí, amb coneixement de les llengües i els codis culturals de les societats d'acollida i estrangera, participen en les aules P3, tant en l'acollida durant les primeres setmanes com durant el curs escolar. L'activitat suposa una millora significativa en la relació de les famílies amb les escoles i un augment de la participació dels alumnes a les sortides.
- [Formació Intergeneracional](#). PEE de Terrassa. L'alumnat de batxillerat d'un Institut fa tallers de cuina, informàtica, conversa per als pares i mares de sis centres d'educació primària i 3 de secundària. Les activitats es fan a l'Institut, guanyant en simplificació, conjunció de voluntats i optimització de recursos.
- [Mares enllaç](#). PEE de Vic. Les mares enllaç de l'escola Escorial de Vic reben la informació de la tutora del curs i s'asseguren que aquesta informació arribi a totes les mares de la classe. Per això, la representant d'aula es posa en contacte amb la mare d'origen immigrant que alhora transmet la informació a totes les mares del seu col·lectiu per assegurar-ne la comprensió.
- [Taller de famílies](#). PEE de Calaf. Les famílies es dinamitzen elles mateixes, busquen recursos de sostenibilitat i organitzen sortides a l'entorn, teatre, visites.

Enllaços d'interès

- [Família i escola. Junts X l'educació](#) Web del Departament d'Ensenyament adreçada a oferir recursos educatius a les famílies.
- "Escola i família. Junts per l'Educació" (a partir del mes de setembre) Aquest document posa a l'abast dels centres educatius instruments de diagnosi, orientació i recursos per promoure en les famílies la implicació en el procés educatius dels seus fills i la participació en el funcionament del centre.
- [Web del Departament de Benestar Social i Família](#). Oferta formativa adreçada a les famílies.